

Émile Ajar

Onca Yoksulluk Varken

Türkçesi: Işık Ergüden

Roman

Size ilk söyleyebileceğim şey tabana kuvvet çıkılabilecek bir altıncı katta oturduğumuz ve bu durumun, üzerinde taşıdığı bütün kiloları ve sadece iki ayağıyla Madam Rosa için tüm o eza ve cefasıyla gerçek bir gündelik hayat kaynağı olduğuydu. Aynı zamanda Yahudi de olan Madam Rosa başka bir derdinden şikâyet etmediği her seferinde bize bunu hatırlatıyordu. Sağlığı da yerinde değildi ve size daha baştan söyleyebilirim ki asansörü hak eden bir kadındı o.

Madam Rosa'yı ilk gördüğümde üç yaşında olmalıydım. Daha öncesinde bellek yoktur, insan cehalet içinde yaşar. Cehaleti me üç ya da dört yaşında son verdim ama kimi zaman bu cehaleti özlüyorum.

Belleville'de başka birçok Yahudi, Arap ve Siyahi vardı ama Madam Rosa altı katı tek başına tırmanmaya mecburdu. Günün birinde merdivende öleceğim der, bütün veletler ağlamaya koyulurdu, zira biri öldüğünde daima ağlanır. Kimi zaman altı ya da yedi, kimi zamansa daha fazla olurduk evde.

Madam Rosa'nın benimle sadece ay sonunda eline bir hava-
le geçsin diye ilgilendiğini önceleri bilmiyordum. Bunu öğrendiğimde çoktan altı ya da yedi yaşına gelmişim ve benim için para ödendiğini öğrenmek bana darbe oldu. Madam Rosa'nın beni karşılıksız sevdiğini ve birbirimiz için anlam taşıdığımızı sanıyordum.

Madam Rosa üzgün olduğumu gayet iyi fark etmişti. Ailenin hiç anlam taşımadığını, hatta köpeklerini ağaca bağlı terk edip tatile giden aileler bile olduğunu, dolayısıyla her yıl üç bin köpeğin bu şekilde yakınlarının sevgi ve şefkatinden mahrum kalıp öldüğünü açıkladı bana. Beni kucağına alıp dünyada en sevdiği varlığın ben olduğuma yemin etti ama aklıma hemen havale geldi ve ağlaya ağlaya uzaklaştım yanından.

Mösyö Driss'in aşağıdaki kafesine inip, vaktiyle Fransa'da seyyar halı satıcılığı yapmış ve görmüş geçirmiş biri olan Mösyö Hamil'in karşısına oturdum. Mösyö Hamil'in etrafına iyilik yayan güzel gözleri vardır. Onu tanıdığımda epeydir çok yaşlı biriydi zaten ve o zamandan bu yana da yaşlanmaya devam etti.

"Mösyö Hamil, neden hep tebessüm ediyorsunuz?"

"Hafızam yerinde diye her gün Tanrı'ya böyle şükrediyorum, Momo'cuğum."

Benim adım Muhammed ama herkes beni iyice küçük göstermek için Momo der.

"Altmış yıl önce, gençken, beni seven ve benim de sevdiğim genç bir kadına rastladım. Sekiz ay sürdü, sonra o taşındı ama altmış yılın ardından onu hâlâ hatırlıyorum. Seni unutmayacağım demiştim ona. Yıllar geçmiş, onu unutmamıştım. Kimi zaman korkuyordum, zira önümde daha yaşayacak uzun bir hayat vardı ve Tanrı silmek için silgiyi elinde tutarken zavallı ben kendime hangi sözü verebilirdim? Ama şimdi huzura erdim artık. Cemile'yi unutmayacağım. Çok az zamanım kaldı, onu unutmadan öleceğim."

Madam Rosa'yı düşündüm, biraz tereddüt ettikten sonra sordum:

"Mösyö Hamil, kimseyi sevmeden yaşanır mı?"

Cevap vermedi. Sağlığa yararlı nane çayından bir yudum içti. Ola ki çağrılırsa ceketle yakalanmamak için Mösyö Hamil'in üzerinde bir süreden beri hep gri bir cübbe oluyordu. Yüzüme baktı ve sessizliğini korudu. Benim henüz erişkin olmadığımı ve bilmemem gereken şeyler bulunduğunu düşünüyor muhtemelen.

O sırada muhtemelen yedi yaşındaydım, belki de sekiz, size kesin bir şey söyleyemem, zira kayda geçirilmemiştim, birbirimizi daha iyi tanıdığımızda anlayacaksınız, tabii eğer tanıma zahmetine değdiğini düşünürseniz.

“Mösyö Hamil, neden bana cevap vermiyorsunuz?”

“Sen çok gençsin ve insanın henüz çok gençken bilmemesinde yarar olan şeyler vardır.”

“Mösyö Hamil, kimseyi sevmeden yaşanır mı?”

“Evet,” dedi ve utanmışçasına başını önüne eğdi.

Ağlamaya başladım.

Uzunca bir süre Arap olduğumu bilmedim, zira kimse bana küfretmiyor, hakaret etmiyordu. Ancak okulda öğretmişlerdi bana Arap olduğumu. Yine de hiç dövüşmezdim, birine vurmak hiç iyi hissettirmez.

Madam Rosa Polonya’da Yahudi olarak doğmuştu, ama yıllarca kendini Fas’ta ve Cezayir’de sattı. Arapçayı da sizin benim gibi bilirdi. Aynı nedenlerle Yahudi dilini de biliyordu, sık sık bu dilde konuşuyorduk. Apartmandaki diğer kiracıların çoğu Siyahiydi. Bisson Sokağı’nda Siyahilerin üç aile evi var, Afrika’daki gibi kabile halinde yaşadıkları iki ev daha var. Özellikle Sarakollé’ler en kalabalıklarıdır, Toucouleurs’lerin de aşağı kalır yanı yoktur. Bisson Sokağı’nda başka birçok yuva vardır ama bunların hepsini size sayacak vaktim yok. Sokağın geri kalanında ve Belleville Caddesi’nde özellikle Yahudi ve Araplar oturur. Goutte d’Or’a kadar bu böyle sürer, sonra Fransız semtleri başlar.

Önceleri annem olmadığını biliyordum, hatta insanın bir anneye sahip olması gerektiğinden de haberim yoktu. Madam Rosa aklıma düşürmemek için annemden söz etmekten kaçınırdı. Neden doğmuş olduğumu ve tam olarak nasıl olup bittiğini de bilmiyorum. Benden birkaç yaş büyük arkadaşım Mahut bana doğumlara yol açanın hijyen koşulları olduğunu söyledi. O Cezayir’in sur içinde doğmuş, Fransa’ya da hemen sonra gelmiş. Dediğine göre orada ne bide ne içme suyu ne de başka bir şey olduğundan doğmuş. Mahut bütün bunları çok sonra, babası

kimsede kötü niyet olmadığına yemin edip kendini aklamaya çalıştığında öğrenmiş. Mahut bana kendini satan kadınların şimdi hijyen için bir hapları olduğunu ama kendisinin bundan çok önce doğduğunu söyledi.

Bizim eve haftada iki üç kez gelen epey anne vardı ama hep başkaları için geliniyordu. Madam Rosa'nın evindeki bizler, neredeyse hepimiz orospu çocuğuyduk. Orospular kendilerini satmak için gittikleri taşrada aylarca kaldığından, öncesinde ve sonrasında kendi veletlerini görmeye gelirlerdi. Ben de annemle sorunlar yaşamaya böyle başladım. Ben hariç herkesin bir annesi var sanıyordum. Annem gelsin diye karın ağrıları çekmeye, kıvranmaya başladım. Karşı kaldırımında elinde topla dolanan bir velet vardı. Her karnı ağrıdığı anda annesinin geldiğini söylemişti bana. Karnım ağrıdı ama hiç işe yaramadı, kıvranıp durdum, o da işe yaramadı. Hatta daha fazla dikkat çekmek için evin her tarafına sıçtım. Hiçbir şey olmadı. Annem gelmedi. Madam Rosa da bana Arap Kıcı dedi, ama bunu ilk kez söylemişti, zira kendisi Fransız değildi. Annemi görmek istiyorum diye bağırıp çağırdım, intikamımı almak için haftalarca her tarafa sıçtım. Madam Rosa sonunda bana eğer böyle devam edersem Sosyal Hizmetler'i boylayacağımı söyleyince korktum, zira Sosyal Hizmetler çocuklara öğretilen ilk şeydir. Prensip gereği sıçmaya devam ettim ama hayat böyle geçmezdi elbette. O sıralar Madam Rosa'nın evinde yedi orospu çocuğuyduk, hepsi de birbiriyile yarışircasına sıçmaya koyuldu, zira veletlerden daha uydumcu kimse yoktur. Her tarafta öyle çok kaka vardı ki ben fark edilmez olmuştum.